

6. Устинова Н. В., Равкіна О. І., Адміністративна діяльність керівника навчального закладу з використанням хмарних сервісів. *Досвід учителів України з використання хмарних сервісів у системі загальної середньої освіти* : зб. наук. праць / за заг. ред. С. Г. Литвинової. Київ, 2016. С. 79-89.
7. Воротинцева Л. І. Використання хмарно-орієнтованого середовища для реалізації управлінських рішень. *Досвід учителів України з використання хмарних сервісів у системі загальної середньої освіти* : зб. наук. праць / за заг. ред. С. Г. Литвинової. Київ, 2016. С. 82-96.
8. Середа Х. В. Електронний документообіг наукових установ галузі освіти в контексті «Цифровізації». *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19. Том 2. С.176-179. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-60852019-19-2-38>
9. Піддубна Л. В., Павліченко В. М. Інформаційна безпека в системах електронного документообігу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 4 (95). С. 59-66. DOI: <http://doi.org/10.37734/2409-6873-2019-4-7>

ОКСАНА ОВЧАРУК

Інститут цифровізації освіти НАПН України, м.Київ

ОЛЕНА ДУБОВИК

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

МОНІТОРИНГ ГОТОВНОСТІ ТА ПОТРЕБ ВЧИТЕЛІВ У ВИКОРИСТАННІ ЦИФРОВИХ ЗАСОБІВ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Ключові слова: *цифрова компетентність, моніторинг, самооцінювання, вчитель, заклади загальної середньої освіти.*

За останній рік, починаючи з вторгнення РФ на територію України, було втрачено і зруйновано понад 3000 шкіл, виїхало за кордон більше 18,8 млн. наших громадян, в тому числі майже половина дітей шкільного віку; частина дітей була вкрадена російськими загарбниками. Близько 100 тисяч дітей перебувають на тимчасово окупованих територіях і мають певний доступ до освіти, зокрема й до української, вести їх облік – небезпечно. Облік дітей, що знаходяться за кордоном також вести складно, немає єдиних баз, немає чіткої статистики, хто з них навчається за українськими програмами. Є, звісно, певні цифри щодо знаходження учнів у школах за кордоном, однак, вони різняться залежно від джерел [1].

Інститут цифровізації освіти НАПН України спільно з Інститутом модернізації змісту освіти щороку проводить анонімне онлайн опитування вчителів щодо їхньої готовності та стану використання

ІКТ. Це здійснюється, щоб побачити реальну картину і оцінити ситуацію, що склалась, перш за все, під час введення екстрених карантинних заходів, і останнього року в період воєнного часу. Такі опитування проводяться вже чотири роки поспіль. Тому можна говорити про моніторинг готовності та потреб вчителів у використанні ІКТ. Так, у 2022 році було опитано більше 54 254 особи, серед яких вчителі та педагогічні працівники, які організовували дистанційне навчання у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) [2;3]. Переважна кількість опитаних у минулі роки та й у 2023 році - вчителі початкових класів, іноземних мов, української мови та літератури, математики, інформатики та керівники ЗЗСО. Щороку один з блоків анкети присвячується самооцінюванню респондентів щодо їхнього рівня цифрової компетентності. У 2022 році ІЦО НАПН України представив інструмент самооцінювання цифрової компетентності вчителя на основі рамки цифрової компетентності DigComp 2.0, 2.1 [4]. Методичні рекомендації побудовані таким чином, щоб їх можна було використати у системі післядипломної педагогічної освіти в рамках календарного планування курсів підвищення кваліфікації, а також самостійно [5;6]. У 2023 році до анкети додано ще один блок – організація навчання під час війни.

За попередніми даними опитування у 2023 році, серед інструментів, що використовують вчителі для проведення уроків під час дистанційного та змішаного навчання, видно, що 77% використовують Viber, 62% – використовує Zoom, Google Apps for Education – 53%, Електронний щоденник – 33%, Telegram – 27%. Серед ресурсів вчителі найбільше використовують такі: На урок - 88%, Всеосвіта - 83%; Youtube – 57%; ВШО - 50 %; Facebook та EdEra – 33%. Це лише попередні результати, які будуть оприлюднено після завершення опитування.

ІЦО НАПН України щороку відслідковує певну динаміку у використанні цифрових інструментів, тут слід відмітити, що цифрова компетентність зросла у всіх користувачів протягом двох останніх років. Це видно з того, як педагоги створюють власні ресурси, наприклад, цифрові портфоліо. Багато вчителів навчилися створювати навчальні матеріали, спілкуватись та здійснювати проекти у соціальних мережах, вільно користуються інструментами Goodle Apps for Education, ін. Так, на запитання «чи є у вас портфоліо, де ви зберігаєте власні досягнення?» – було отримано відповіді, що 42% респондентів мають таке портфоліо, а 9% - мають власний блог. Однак, відсоток тих, хто його не має, з різних причин, показують 51% вчителів та педагогічних працівників.

Організація дистанційного навчання сьогодні у вчителя займає багато часу. Тому, на запитання «яка частина роботи вчителів при дистанційному навчанні займає найбільше часу?» було отримано такі відповіді: добір навчальних матеріалів – майже 40%; перевірка

домашніх завдань – 26%; підготовка відеоматеріалів – 18%; оформлення матеріалів – 14%.

Слід зазначити, що це – не вичерпний перелік питань, які цікавлять сьогодні фахівців з підвищення кваліфікації, адже перед педагогами виникли нові виклики, пов'язані з воєнним часом: недостатній доступ до інтернету та засобів навчання, втрата можливості навчати у приміщенні школи, відсутність навчальних матеріалів, неможливість навчати дітей на окупованих територіях, психологічні проблеми вчителів та дітей, стреси та багато іншого.

Отже, питання моніторингу, тобто постійного відслідковування питання готовності та потреб вчителів щодо використання ІКТ для здійснення дистанційного навчання є особливо важливим у період війни. Це дозволить виявити нагальні потреби, винести їх на загал для обговорення для того, щоб забезпечити максимальні освітні можливості для вчителів та дітей у складний воєнний час.

Список використаних джерел

1. Освіта під час війни: як підтримують вчителів із ТОТ та які проблеми мають українські учні за кордоном. <https://nus.org.ua/articles/osvita-pid-chas-vijny-yak-pidtrymuyut-vchyteliv-iz-tot-ta-yaki-problemy-mayut-ukrayinski-uchni-za-kordonom/>
2. Овчарук О. В., Іванюк І. В., Результати онлайн-опитування «Готовність і потреби вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ в умовах карантину: січень-лютий 2022» аналітичний звіт. Київ : ІЦО НАПН України. 2022. 53 с. <https://lib.iitta.gov.ua/730808/>
3. Гриценчук, О.О., Іванюк, І.В., Кравчина, О.Є., Лещенко, М.П., Малицька, І.Д. and Овчарук, О.В. (2022) *Підтримка освітнього процесу в умовах військового стану засобами цифрових технологій. Збірник матеріалів ІЦО НАПН України*, м. Київ, Україна. ISBN 978-617-8226-11-4. <https://lib.iitta.gov.ua/732287/>
4. Stephanie Carretero, Riina Vuorikari, YvesPunie. DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use.- Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.- 48 p.
5. Цифрова компетентність вчителя: інструмент самооцінювання та особливості використання: методичні рекомендації: [В.Ю.Биков, О.О.Гриценчук, О.А.Дубовик, Ю.І.Завалевський, І.В.Іванюк, О.Є.Кравчина, О.В.Овчарук,]. – К. : ІЦО НАПН України – 2022. – (57 с.). <https://lib.iitta.gov.ua/730497/>
6. Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти : методичний посібник / О.В.Овчарук, О.О.Гриценчук, І.В.Іванюк, Л.А.Карташова, О.Є.Кравчина, М.П.Лещенко, І.Д.Малицька. Київ: ІЦО НАПН України. 2022. 223 с.